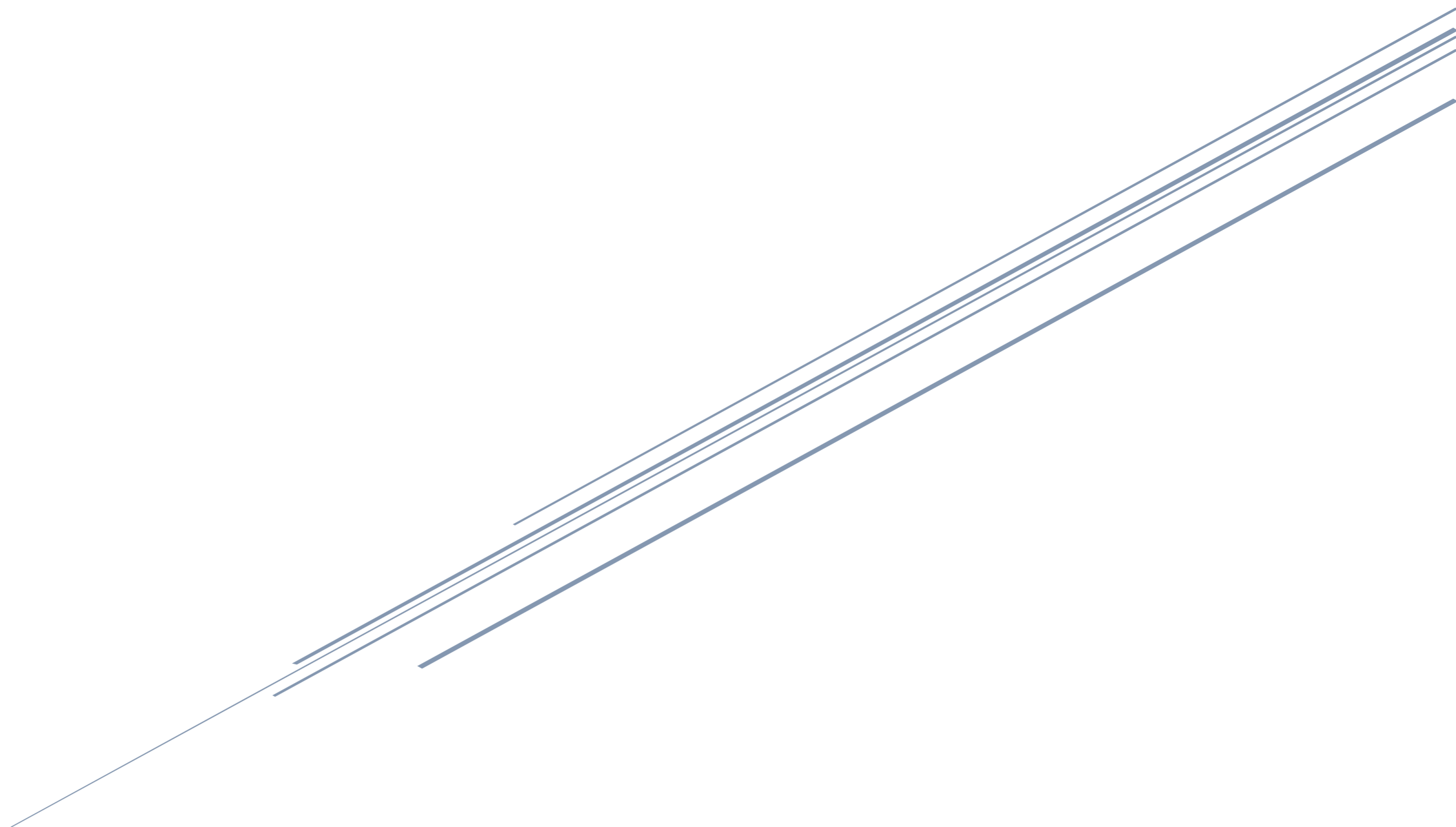

HOLE kommune

HANDLINGSPLAN FOR NÆRINGSUTVIKLING

2023-2025

HANDLINGSPLAN

Intro/forord

Næringslivet står overfor viktige veivalg som klima, miljø, energiomstilling og digitalisering.

Det er derfor viktig at kommunen er forutsigbar og fleksibel i møte med næringslivet. Handlingsplanen skal være et styringsverktøy for å oppnå dette.

Kommunestyret vedtok i juni 2022 næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen, «Fremover sammen». Strategien er utarbeidet i et samarbeid mellom Ringerike Næringsforening (RNF), Modum Næringsråd, Visit Norefjell, Ringerike kommune, Universitetet i Sørøst-Norge (USN) og de fire øvrige kommunene i regionen.

Strategien peker ut seks satsningsområder for regionen, disse er: Proaktiv arealforvaltning - klynger og nettverk - kunnskap og kompetansebygging - trekke virksomheter og kompetanse til regionen – entreprenørskap og innovasjon – næringsutvikling knyttet til regional vekst og offentlige investeringer. Av de seks vil Hole kommune i første omgang velge de tre første, og disse blir kommunens satsningsområder i tiden fremover. Tiltakene i denne handlingsplanen skal bidra til å gjennomføre de tre utvalgte strategiske satsningsområdene.

Næringsstrategiens hovedmål er flere arbeidsplasser og høyere verdiskapning per innbygger. Hole har høyere husholdningsinntekter og kommunale inntekter enn landsgjennomsnittet. Til gjengjeld har vi få arbeidsplasser i kommunen og en betydelig utpendling. Det er derfor et mål å øke verdiskapningen lokalt.

Kommunen har stor frihet og handlingsrom mht. hvordan hovedmålet skal oppfylles. Strategien påpeker at den enkelte kommune prioriterer satsninger ut fra egne forutsetninger og muligheter.

Formål med lokal handlingsplan

Planen skal være et styringsverktøy for både administrasjonen og politikere, og er retningsgivende for kommunens arbeid med næringsutvikling. Planen skal bidra til at vi tenker og handler langsiktig, og dermed gir forutsigbarhet for næringslivet.

Næringspolitisk strategi

Revidert næringspolitisk strategi, Fremover sammen, inneholder regionens felles prioriteringer for å nå målene om flere arbeidsplasser med høyere verdiskapning. For å oppnå målene må vi jobbe på tvers av kommunegrensene og sammen med næringslivet.

Kommunestyret behandlet regional næringsstrategi 13. juni 2022. Følgende vedtak ble fattet:

1. Hole kommune slutter seg til hovedtrekkene i forslag til «Framover sammen», næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen, men mener FNs bærekraftsmål må være en av hovedstrategiene.
2. Forslag om tillegg:
Hole kommune vil i sin handlingsplan ha FNs bærekraftsmål som en tydelig ramme og ha styrking av eksisterende næringsliv som en hovedstrategi.
3. Forslag om tillegg:
Ved første rullering skal FNs bærekraftsmål være en tydelig ramme og styrking eksisterende næringsliv en av hovedstrategiene.

FNs bærekraftsmål

Kommunestyrets vedtak av strategiplanen i juni 2022 er tydelig på at [FNs bærekraftsmål](#) skal ligge til grunn for lokale tiltak. Kommunen skal gjennom samfunnsplanen legge til rette for både økonomisk og sosial bærekraft, og bærekraft for klima og miljø. I tillegg legger lokal klimaplan føringer for tiltak og satsninger. Bærekraft er ikke lenger et konkurransefortrinn, men en forutsetning og et grunnleggende premiss for næringsutvikling.

Kommunen er en nøkkelaktør for å realisere bærekraftsmålene ved at vi er nærmest innbyggerne, lokale bedrifter og organisasjoner og vi er ansvarlig for mye av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påvirker levekår og utviklingsmuligheter. I handlingsplanen har vi pekt ut tre bærekraftsmål som mest relevante for næringsutvikling: 8 – anstendig arbeid og økonomisk vekst, 9 - innovasjon og infrastruktur, 11 – bærekraftige byer og samfunn.

Overordnede regionale mål for næringsutvikling og strategiske satsningsområder

Målet med næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen er å vise hva regionen i fellesskap skal prioritere for å nå målene som er satt for næringsutviklingen.

Overordnet mål for næringspolitikken i Ringeriksregionen:

FLERE ARBEIDSPASSER OG HØYERE VERDISKAPING

For å nå målene skal satsingen skje på seks områder:

1. Proaktiv arealforvaltning og optimal bruk av tilgjengelige arealer
2. Klynger og nettverk
3. Kunnskap og kompetansebygging
4. Trekke virksomheter og kompetanse til regionen

5. Entreprenørskap og innovasjon
6. Næringsutvikling knyttet til regional vekst og offentlige investeringer

Lokale mål:

På bakgrunn av vedtak for næringspolitisk strategi og kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen arbeide for følgende langsiktige målsetninger:

- Styrke og opprettholde eksisterende næringsliv og kompetanse.
- Øke verdiskapningen per innbygger.
- Stimulere til økt bredde/mangfold i næringslivet.
- Stimulere til nyskaping og nyetableringer.
- Stimulere til et næringsliv basert på bærekraftig ressursforvaltning.

Prioriterte satsningsområder

Proaktiv arealforvaltning, klynger og nettverk og kunnskap og kompetansebygging er tre av seks satsningsområder for kommunen i starten, og som best oppfyller de lokale målene.

Kommunen har attraktive arealer for bosetting, og knapphet på næringsarealer. Det blir derfor viktig å forvalte arealene på en god måte, og legge til rette for kunnskapsintensiv næring som er lite arealkrevende.

Handlingsplanen består av konkrete prosjekter, tiltak og aktiviteter som til sammen skal oppfylle de tre strategiske grepene i næringsstrategien.

Tiltakene vil være en kombinasjon av næringsnøytrale tiltak med relevans for alle satsningsområder, og tiltak som er mer målrettet mot ett av de tre satsningsområdene, som f.eks. stolheis i kleiva.

Næringsutvikling versus boligutvikling

Næringsutvikling og vekst i arbeidsplasser henger sammen med hvordan kommunen og regionen oppleves på parameterne besøks- og bostedsattraktivitet. Næringsattraktivitet består ikke alene av næringsmessige forhold. Her har Hole et fortinn ved at kommunen har gode og attraktive boområder, gode skoler og barnehager m.m. Hole har som mål å opprettholde og utvikle en god balanse mellom økt bosetting og næringsutvikling. Vi har begrenset med areal til næring, og må derfor forvalte arealene på en god måte som skaper ønsket verdiskapning. Det betyr i korthet flere kontorarbeidsplasser som gir økt verdiskapning, og servicenæringer som gir et godt handelstilbud, gode opplevelser og dermed økt besøks- og bostedsattraktivitet.

I et regionalt perspektiv er det vekst i arbeidsplasser i regionen som er viktigst, vi er en felles bo- arbeidsmarkedsregion. Dersom størst vekst i antall arbeidsplasser skjer utenfor Hole kommunes grenser, så er det mindre vesentlig. Det er samlet vekst i regionen som er avgjørende, og for Holes del er det vel så viktig å bosette ønsket kompetanse i regionen.

Landbruk og turisme

Kommunen har blant de beste jordbruksarealene i landet, og bidrar dermed med viktige goder til felleskapet. Bredde og grønn omstilling i landbruket er viktig for en robust næring. Vi har derfor lagt vekt på tiltak som både øker verdiskapningen og som bidrar til grønn omstilling av landbruket.

Reiseliv og turisme er også en viktig næring i regionen. Flere store attraksjoner ligger i regionen og bidrar til viktig sysselsetting. For Hole er det viktig å videreutvikle det vi har, og få aktørene til å spille godt sammen både lokalt og regionalt. Re-etablering av stolheisen i Kleiva vil bli en viktig motor for å utvikle næringen og underleverandører ytterligere.

Forutsetninger

Planen strekker seg over to år og skal rulleres. Det skaper fleksibilitet og gir gode muligheter for å evaluere og justere kursen under planperioden.

Tiltakene skal være få og konkrete slik at de kan iverksettes og gjennomføres innen angitte frister. Målsetningene i planen er derimot langsiktige og vil følge rulleringen av planen.

Satsningsområder og premisser utenfor strategien

Det er flere premisser som omtales i strategien som forutsetninger for å kunne lykkes med næringsstrategien. Vi trekker frem blant annet frem omdømme og Hønefoss som regionsenter. Det må jobbes langsiktig med å styrke assosiasjonene/omdømme til Ringeriksregionen knyttet til de satsingene som nå gjøres i næringspolitikken. Ringeriksregionens merkevare og omdømme må utvikles rundt fremtidens næringsliv og virksomheter som i størst grad forventes å bidra til vekst. I regi av USN er det utarbeidet en merkevarestrategi for næringslivet. Pt. er det ikke besluttet hvordan det skal arbeides for å iverksette merkevarestrategien.

Ulike studier viser at regioner med vekst har et regionsenter som sentral drivkraft og vekstimpuls for regionen som helhet. Hønefoss er regionsenteret i Ringeriksregionen. Et premiss for næringspolitisk strategi er at gjeldende byutviklingsstrategi for Hønefoss 2018–2040, følges opp. Den viser hvordan Hønefoss skal rigges for vekst og hvordan byen skal være drivkraft og vekstimpuls for utviklingen av hele regionen.

Ringeriksporteføljen

Bygging av Ringeriksbanen og ny E16 er tatt ut av nasjonal transportplan for 2024 og skaper usikkerhet om tidshorisont og gjennomføring, og skaper videre usikkerhet for kommunens planer.

Organisering av arbeidet og involvering

Utarbeidelse av planen har skjedd gjennom prosjektarbeid internt i kommunen, gjennom regionalt arbeid i næringsgruppen «Fremover sammen». I tillegg har prosjektgruppen fått viktige innspill fra næringsparkene og landbruket gjennom møter og dialog. Planen sendes på høring til næringsparkene og større næringsaktører før politisk behandling.

Budsjett og økonomiske rammer

Et stramt budsjett for 2023 og en stram økonomiplan for 2023-2026 er utfordrende for å nå målene. Det er derfor viktig å ta tak i tiltak som kan gjøres innenfor tjenesteområdenes rammer. Søke tilskudd der det er relevant, er også viktig for å realisere tiltak særlig innenfor klynger og nettverkssamarbeid.

Fremdrift

Formannskapet får planen presentert i møte 7. desember, og kan gi innspill til planen. Formannskapet får planen til behandling 15.3.2023.

Tiltaksplan 2023-2025

1. Proaktiv arealforvaltning og aktiv bruk av tilgjengelige arealer

Kommunen har ca. 306 dekar ferdig regulert areal til næringsformål.

Tiltak	Beskrivelse	Ansvar	Tidsramme	Forventet effekt	FNs bærekraftsmål
1 God vertskommune	Kommunen omtales som en JA-kommune som: <ul style="list-style-type: none"> aktivt prioriterer behandling av saker som kan føre til verdiskaping. satser på grønn omstilling og nye grønne etableringer i kommunen. tar initiativ til regelmessig dialog med næringslivet. støtter og initierer utviklingsprosjekter både administrativt og politisk. 	Næringsteamet: Kommunalsjef samfunnsutvikling, tjenesteleder areal og byggesak, næringskoordinator og planavdelingen	2023-	Kommunen skal ha effektive og gode prosesser i samarbeid med næringslivet. Det er et godt samarbeid mellom kommunen og næringslivet. Gjennom dette samarbeidet utvikles det et helhetlig planverk – fra samfunnsdel til næringsplan, og bidrar således til vertskapsattraktivitet.	
2 Utarbeide kommunedelplan for Vik	Utarbeide kommunedelplan i samarbeid med næringsliv, innbyggere og myndigheter.	Planavdelingen	2022-2023	Avklare behov og mulighet for næringsarealer og funksjonsblanding som bidrar til god steds kvalitet i Vik sentrum. Legge til rette for kunnskapsbasert, økonomisk og miljømessig bærekraftig utvikling av Vik gjennom langsiktige føringer for arealforvaltningen.	
3 Utarbeide kommunedelplan for Helgelandsmoen	Utarbeide kommunedelplan i samarbeid med næringsliv, innbyggere og myndigheter.	Planavdelingen	2022-2024	Avklare behov og mulighet for ytterligere næringsarealer på Helgelandsmoen, både i og utenfor næringsparken. Legge til rette for kunnskapsbasert, økonomisk og miljømessig bærekraftig utvikling av Helgelandsmoen gjennom langsiktige føringer for arealforvaltningen.	
4 Utføre mulighetsstudie Vik og Sundvollen	Gjennomføre mulighetsstudie for utvikling av Vik og Sundvollen sentrum i samarbeid med: Henning Larsen arkitekter /Rambøll (konsulenter), politikere, næringsliv og grunneiere/innbyggere Viken fylkeskommune, Nye veier og andre relevante aktører og myndigheter.	Planavdelingen	2022	Kommunen er pådriver for at Sundvollen og Vik utfyller hverandre som gode sentrumsområder. Stake ut hvor kommunal infrastruktur skal plasseres, som igjen bidrar til næringsutvikling. Skoler, barnehager og andre kommunale formålsbygg danner naturlig grunnlag for etablering av annen virksomhet. Legge til rette for å utvikle gode sentrumsområder i Vik og Sundvollen med vekt på: <ul style="list-style-type: none"> helhetlig stedsutvikling klima og miljø i høysetet Sikre god dialog med involverte parter.	

5	<p>Utøve et strengt jordvern og øke produksjonen av matvarer i Ringerike og Hole.</p> <p>Mer foredling av lokal mat. *</p>	<p>Kommunen praktiserer et strengt jordvern i plan- og byggesakssammenheng, og veileder mot økt, bærekraftig matproduksjon.</p> <p>Arbeide for mer foredling av lokalprodusert mat.</p>	<p>Plan, byggesak, miljø, Landbrukskontoret</p> <p>Faglag, miljø, landbrukskontoret og bonden selv</p>	<p>2022 -</p>	<p>Matproduksjonen i Ringerike og Hole øker på en bærekraftig måte.</p> <p>Styrke og øke verdiskapningen av lokal matproduksjon.</p>	
---	--	---	--	---------------	--	--

*Utvalgt tiltak vedtatt i temaplan for landbruk i Ringerike og Hole 2022.

2. Klynger og nettverkssamarbeid

	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar	Tidsramme	Forventet effekt	FNs bærekraftsmål
1	Stolheis i Kleiva	<p>Forprosjekt med ekstern konsulent.</p> <p>Avklare mulighetsrommet for stolheis i Kleiva. Omdømmetiltak som setter kommunen på kartet, og skaper stolthet. Tiltaket bidrar til viktige møteplasser for innbyggere, næringsliv og tilreisende.</p> <p>Bidrar til å gjøre kommunen til en destinasjon, skape flere kulturtilbud både for turister og innbyggere. Vise fram Holes rike kulturhistorie.</p>	Ordfører og administrasjonen Ekstern konsulent	2022-	<p>Kommunen er pådriver i omdømmebygging lokalt og regionalt. Innbyggere og tilreisende legger igjen mer penger i kommunen.</p> <p>Legge til rette for aktører som styrker kommunens omdømme og attraktivitet.</p> <p>Over tid vil vi få klynger og nettverk som jobber sammen for et helhetlig reiseliv/destinasjon.</p>	
2	Opprettholde dialog med Hardraade vikingskip forening om mulig besøksenter/vikinglandsby/vikingsenter	Med Holes sentrale plass i vikinghistorien er det naturlig å støtte opp under utviklingen av dette prosjektet.	Administrasjonen og frivilligheten	2022-2023	<p>Tiltaket bidrar til viktige møteplasser for innbyggere, næringsliv og tilreisende. Over tid vil vi få klynger og nettverk som jobber sammen for et helhetlig reiseliv/destinasjon.</p> <p>Bidrar til å gjøre kommunen til en destinasjon, skape flere kulturtilbud både for turister og innbyggere. Vise fram Holes rike kulturhistorie.</p> <p>Legge til rette for aktører som styrker kommunens omdømme og attraktivitet:</p>	
3	Videreutvikle prosjekter for aktivitets- og parkområder ved Steinsfjorden og Tyrifjorden, samt andre steder i kommunen	<p>Attraktive parker kan fylles med grønn aktivitet som padling, bading, treningsapparater, lekeplasser og fiske om sommeren.</p> <p>Kommunen må søke om tilskudd.</p>	Administrasjonen og frivillig sektor - tilskuddsbasert	2023-	<p>Parkområder tilrettelagt for hele familien vil tiltrekke seg både lokalbefolkning, næringsliv og turister. Bostedsattraktivitet og besøksattraktivitet styrker kommunens evne til å tiltrekke seg både nye innbyggere og næringsetablering.</p>	
4	XPND Helgelandsmoen næringspark – pulserende mikrosamfunn	Helgelandsmoen næringspark skal være noe for 0-100 år som tilbyr tjenester, aktiviteter og opplevelser. Kommunens rolle er tilrettelegging og rådgivning for å oppfylle planene.	XPND/grunneiere Planavdelingen	2022-	Dobling i antall arbeidsplasser. Med strategisk plassering i randsonen mot regionhovedstaden Hønefoss og 1 time fra Gardemoen, Oslo og Drammen vil parken bli en vekstmotor for regionen.	
5	Landbruksforum*	Etablere et eget landbruksforum i Ringerike og Hole for å skape et tettere samarbeid mellom landbruksforvaltningen og faglagene	Landbrukskontoret Faglag	2023 –	Gårdbrukere i Ringerike og Hole har styrket kompetansen om gårdsdrift og det er gode produksjonsmiljøer i alle produksjoner i jordbruksnæringene. Bønder har tilgang på god informasjon om søknadsfrister, støtteordninger og lovverk m.m.	
6	God vertskommune	<p>Kommunen omtales som en JA-kommune som:</p> <ul style="list-style-type: none"> aktivt prioriterer behandling av saker som kan føre til verdiskaping. satser på grønn omstilling og nye grønne etableringer i kommunen. tar initiativ til regelmessig dialog med næringslivet og kulturaktører. støtter og initierer utviklingsprosjekter både administrativt og politisk. 	Næringsteamet og tjenesteleder kultur	2023-	<p>Kommunen skal ha effektive og gode prosesser i samarbeid med næringslivet og kulturaktører.</p> <p>Det er et godt samarbeid mellom kommunen og næringslivet. Gjennom dette samarbeidet utvikles det et helhetlig planverk – fra samfunnsdel til næringsplan og kulturplan, og bidrar således til vertskapsattraktivitet.</p>	

7	Støtte grundere og nyetablerere via PAN Innovasjon	Tilbyr etableringsveiledning og SIVA-inkubatortilbud	PAN Innovasjon Næringsteam	2022-	Stimulere til nye arbeidsplasser og innovasjon. «En dør» inn til lokalt hjelpeapparat med lav terskel. Bli koblet til «riktig» nettverk og kompetanse er en suksessfaktor for nyetablerere/grundere.	
---	--	--	----------------------------	-------	--	--

*Utvalgt tiltak vedtatt i temaplan for landbruk i Ringerike og Hole 2022.

3. Kunnskap og kompetansebygging

	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar	Tidsramme	Forventet effekt	FNs bærekraftsmål
1	Kommunen samarbeider med akademia/USN	Kommunen bidrar/samarbeider med USN gjennom partnerskapsavtalen fra prosjekt til prosjekt. Kommunen deltar ukentlig i regionale næringsmøter i Luna. Kommunen drar veksler på fagmiljøet i USN-partnerskapet.	Kommunalsjef samfunnsutvikling Næringskoordinator USN, Luna	2020 -	Kommunen som pådriver for kompetansebygging i samarbeid med næringslivet. Regionalt samarbeid skaper bedre regionale løsninger og en koordinert næringsutvikling.	
2	Entreprenørskap i skolen	Holeskolen deltar i ungt entreprenørskap, en del av Fagfornyelsen. Styrke entreprenørskap i undervisningen.	Kommunalsjef oppvekst, Holeskolen	2024-	Styrke innovasjon og entreprenørskap blant de unge gir positive ringvirkninger for næringslivet lokalt og regionalt.	
3	Innovative anskaffelser	Kommunen er pådriver til innovasjon ved anskaffelser, ved å stille krav til næringslivet om bærekraft. Samarbeide med klima Viken.	Økonomiavd. Relevante tjenestoområder	2023-	Offentlige besparelser og bedre løsninger for miljøet gjennom bedre produkter og tjenester.	
4	Økt innovasjonstakt i eksisterende bedrifter	Bidra til økt kunnskap om offentlige finansieringsmuligheter for innovative prosjekter.	Næringskoordinator USN	2023-	Stimulere til innovasjonsprosjekter ved å vise og oppmuntre til å søke om tilgjengelige støtteordninger.	
5	Grønn omstilling i landbruket*	Arbeide for at alle bønder får kunnskap om, og tar i bruk, landbrukets klimakalkulator for å få en bedre oversikt over klimagassutslippene på eget gårdsbruk	Faglag Landbruksnæringen	2023 -	Landbruket i Ringerike og Hole tar aktivt del i klimaavtalen mellom landbruksnæringa og regjeringa, og har redusert sine klimagassutslipp og avrenning samt økt opptaket av karbon i jord og skog.	
	Mentorordning*	Markedsføre mentorordningen i landbruket som administreres av Norsk landbruksrådgivning	Landbrukskontor og bondelag		Gårdbrukere i Ringerike og Hole har styrket kompetansen om gårdsdrift og det er gode produksjonsmiljøer i alle produksjoner i jordbruksnæringene. Bønder har tilgang på god informasjon om søknadsfrister, støtteordninger og lovverk m.m.	

*Utvalgt tiltak vedtatt i temaplan for landbruk i Ringerike og Hole 2022.